

P. J. Frankowski
29-12-10

Bydgoszcz, dnia 24 grudnia 2010 r.

RDOŚ.04.PN.6613-22-2/10/NG

SEKRETARIAT RDLP w Toruniu	
nr 3844	Podpis
Wpłynęło	28.12.2010
Zadekretowano	ZZ Data 2012 w
Podpis	

Szanowny Pan

Janusz Kaczmarek

Regionalny Dyrektor

Lasów Państwowych w Toruniu

W odpowiedzi na wniosek z dnia 11 października 2010 roku, znak: ZZ-7019-75/10 w sprawie wydania opinii na podstawie art. 54 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) dla Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Trzebciny na lata 2007-2016, poniżej przedstawiam stanowisko tut. organu w przedmiotowej sprawie.

W związku z faktem, iż opiniowaniu podlega przyjęty już Plan Urządzenia Lasu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy opiniuje przedmiotowe dokumenty na zasadzie współpracy organów nie zaś w trybie art. 54 ww. ustawy.

Jednocześnie, należy zwrócić uwagę, iż zlecenie przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Toruniu analizy wpływu częściowo zrealizowanych założeń Planu oraz planowanych działań wynikających z tego dokumentu, na środowisko, w tym na cele ochrony i integralność obszarów Natura 2000, świadczy o dużym zaangażowaniu Lasów Państwowych w zachowanie bioróżnorodności komponentów przyrody przy jednoczesnej realizacji zrównoważonej gospodarki leśnej.

W granicach administracyjnych Nadleśnictwa znajduje się obszar o znaczeniu dla Wspólnoty „Sandr Wdy” (PLH040017), projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk „Kościół w Śliwicach” (PLH040034) oraz obszar specjalnej ochrony ptaków: „Bory Tucholskie” (PLB220009).

Opiniowaniu podlegają działania z zakresu gospodarki leśnej planowane do realizacji w latach 2010-2016.

Po zapoznaniu się z rozdziałem 5 pn. „Rozwiązania i wnioski do Planu” opiniuje pozytywnie przedstawione zasady wykonywania czynności gospodarczych, na siedliskach przyrodniczych, zaproponowanych przez zespół autorski przedmiotowej Prognozy w podrozdziale 5.6.

Przedstawione w Prognozie opracowanie w odniesieniu do składów gatunkowych dla nowo zakładanych upraw leśnych na zidentyfikowanych siedliskach przyrodniczych (Tabela nr 49, str. 196), ustalonych na podstawie optymalnych składów gatunkowych drzewostanów w typach siedliskowych lasów i zespołach leśnych (Jan Marek Matuszkiewicz, Warszawa 2007) opiniuje pozytywnie, po uwzględnieniu w ww. Tabeli zespołu roślinnego grądu środkowoeuropejskiego *Galio-Carpinetum*.

Przedstawione informacje w Prognozie (Tabela nr 43) oraz zakres zaproponowanych działań lub zmian w Planie opisane na stronach 154-162 oraz w rozdz. 5.6.3 i rozdz. 5.6.4 są spójne a ich stosowanie zapewnia brak znacząco negatywnego wpływu gospodarki leśnej na cenne siedliska przyrodnicze zidentyfikowane w Nadleśnictwie.

W Prognozie dokonano również oceny oddziaływania przewidzianych zabiegów na nieleśne siedliska przyrodnicze, a także gatunki chronione roślin, zwierząt i grzybów.

W stosunku do zapisów Prognozy odnoszących się do roślin objętych ochroną wnoszę następujące uwagi.

Czyszczenie zarastających lub wypływających się zbiorników wodnych w celu ochrony czynnej chronionych roślin wodnych (str. 201) może być dopuszczalne jeśli wynika to z projektów ochrony czynnej uzasadnionych badaniami naukowymi określającymi wpływ zabiegów na siedliska mające znaczenie dla Wspólnoty i gatunki roślin chronionych.

W przypadku torfowców (Tabela nr 39, str. 124) podano zbyt ogólny opis ich występowania, sformułowanie „na torfowiskach” sugeruje występowanie siedlisk torfowiskowych (7110, 7120, 7140) dla zachowania których działania ujęte w kolumnie „Sposoby ograniczania...” powinny być zgodne z wytycznymi ochrony torfowisk (7120, 7140) (str. 200) lub wynikać z zadań ochronnych ustalonych w planie ochrony dla rezerwatu przyrody (jeśli rośliny te występują na terenie rezerwatu).

W przedstawionych „Wytycznych...” (str. 200) dla ochrony nieleśnych siedlisk przyrodniczych niewłaściwie zaproponowano zabiegi ochronne w zakresie regulacji stosunków wodnych dla niżej podanego zbiorowiska (wraz z objaśnieniem).

Zbiorowiska niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* (6510) występują w dolinach rzecznych z reguły poza strefą zasięgu wysokich wód. W związku

z powyższym nie są wskazane okresowe zalewy łąk. Istotne jest natomiast zachowanie odpowiednio wysokiego średniego poziomu wód gruntowych w dolinie rzeki oraz ekstensywne użytkowanie łąkowe (koszenie raz lub dwa razy w roku, z reguły po rozpoczęciu kwitnienia roślin).

Należy także zweryfikować przedstawione informacje odnośnie występowania elismy wodnej *Luronium natans* (Tabela nr 38). Przedmiotowy gatunek wymieniony jest w załączniku nr 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2010 roku w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1764) jako wymagający ustanowienia strefy ochronnej. Strefy ochronne ustanawia właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska, w związku z powyższym niezbędne jest dostarczenie szczegółowych informacji w zakresie lokalizacji stanowiska ww. gatunku do tut. organu. Zgodnie z zapisami przedmiotowego rozporządzenia za strefę ochronną uznaje się cały zbiornik wodny, w którym ten gatunek występuje. W wytycznych dla ochrony elismy wodnej należy uwzględnić zakazy wynikające z art. 60 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.).

Należy także zweryfikować przedstawione informacje odnośnie występowania żółwia błotnego *Emys orbicularis* (Tabela nr 38). Jeśli przedmiotowe stanowisko ww. gatunku jest potwierdzone aktualnymi badaniami, uprzejmie proszę o odrębne przekazanie informacji przez Zarządcę terenu o liczebności populacji ww. gatunku jeśli jest znana.

Nadmieniam, że w przypadku obecności gatunków owadów, związanych z drzewami (w szczególności z dębami, lipami, wierzbami) w starszych klasach wieku oraz w złym stanie sanitarnym (w tym dziuplastych) tj. pachnicy dębowej *Osmoderma eremita* konieczne jest zachowanie trwałości siedliska nie tylko poprzez pozostawienie drzew zasiedlonych, ale także drzew stanowiących potencjalne siedliska ww. gatunku.

W przypadku planowanych zrębów lub planowanej wycinki ww. drzew, wskazana jest konsultacja z tut. organem, z uwagi na możliwość zniszczenia bądź naruszenia siedlisk gatunków chronionych oraz o znaczeniu dla Wspólnoty.

W stosunku do przewidzianych w Prognozie wskazań gospodarczych w Tabeli nr 36 dla gatunku bocian czarny *Ciconia nigra* w kolumnie „Sposób ograniczania negatywnego wpływu...” zapisano możliwość wykonywania zabiegów leśnych poza okresem 1 marca a 31 sierpnia. Czy zapis ten dotyczy wszystkich drzewostanów czy tylko tych znajdujących się w strefach ochrony? Nadmieniam, że w strefach ochrony całorocznej i okresowej zabronione jest prowadzenie działań bez zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, o których mowa w art. 60 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220

z późn. zm.). Zapis ten dotyczy także pozostałych gatunków ptaków, wykazanych w Prognozie dla Nadleśnictwa, dla których wyznacza się strefy ochrony ostoi.

Zaznaczam przy tym, że w odniesieniu do gatunków ptaków „strefowych” „ochrona strefowa” to nie tylko strefowa ochrona wokół ich gniazd, ale również, takie gospodarowanie ekosystemami leśnymi, które pozwoli chronić ich potencjalne miejsca lęgowe. W kolumnie ww. Tabeli należy zawrzeć konkretne wytyczne dotyczące gospodarowania lasami Nadleśnictwa Trzebciny, które pozwolą na utrzymanie potencjalnych siedlisk lęgowych w dobrym stanie jakościowym i odpowiedniej wielkości (w tym miejscu należy określić jaki typ siedliska, drzewostanu preferują poszczególne gatunki, w jakich klasach wieku, jaki procent Nadleśnictwa zajmują te siedliska i jaki procent drzewostanów starszych powinien być utrzymywany w celu zabezpieczenia populacji poszczególnych gatunków).

W Tabeli nr 1 Prognozy do Planu przedstawiono udział powierzchniowy poszczególnych zabiegów leśnych w Nadleśnictwie, mogących potencjalnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 „Bory Tucholskie” oraz obszaru o znaczeniu dla Wspólnoty „Sandr Wdy”. Jednakże w dalszej części Prognozy brak jest analizy wpływu planowanych lub wykonanych czynności w granicach ww. obszarów Natura 2000, na stan zachowania populacji ptaków czy siedlisk przyrodniczych. Analizy takie wykonywano w poprzednio opiniowanych Prognozach w rozdz.4.4 *Przewidywane oddziaływanie Planu na cele ochrony i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.*

W związku z powyższym wnoszę o uzupełnienie ww. Prognozy w przedmiotowym zakresie, w szczególności z uwzględnieniem obszaru Natura 2000 „Bory Tucholskie”.

W Prognozie rozdział 5.6 pkt 6 ppkt „Ptaki”, „Wytyczne ochrony roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej” sprecyzowane są tylko dla żurawia *Grus grus* i bielika *Haliaeetus albicilla* (z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej) pozostawiając tym samym Zarządcę terenu bez podania konkretnych wytycznych dla pozostałych gatunków ptaków objętych ochroną prawną.

Mając na uwadze zapisy art. 52 a ustawy o ochronie przyrody gospodarka leśna nie narusza zakazów, o których mowa w art. 52 ust. 1 pkt 1, 3-5 i 11, jeżeli jest prowadzona na podstawie planów, które zostały poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, obejmującej oddziaływanie na dziko występujące populacje gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty i chronionych gatunków ptaków, oraz ich siedliska, bądź jest prowadzona na podstawie kodeksu dobrych praktyk, których ustalenia zapewniają, że czynności wykonywane zgodnie z nimi nie są szkodliwe dla zachowania gatunku we właściwym stanie ochrony. Zapis ten nie odnosi się tylko do obszarów Natura 2000, gdzie celem ochrony są gatunki ptaków, lecz do wszystkich obszarów, na których prowadzona jest gospodarka leśna.

Przedmiotowy Plan Urządzenia Lasu jest już dokumentem przyjętym i obowiązującym, w związku z tym warunek, o którym mowa w ww. artykule dotyczący dokonania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ze względów prawnych nie może być spełniony.

W związku z powyższym tut. organ proponuje przyjąć zasady postępowania w Nadleśnictwie, dzięki którym osiągnięty zostanie kompromis pomiędzy koniecznością zachowania gatunku (ptaków) i jego siedliska we właściwym stanie ochrony, a użytkowaniem lasu. Przy wyborze powierzchni, na których prowadzone będą prace leśne oraz podczas ich wykonywania proponuje się:

- w sezonie zimowym, w oddziałach planowanych do użytkowania rębnego, przeprowadzić inwentaryzację gniazd ptaków drapieżnych i drzew dziuplastych, obserwacje nanieść na mapę i wykorzystać do planowania prac, uwzględniając ich lokalizację;
- przed przystąpieniem do prac, w okresie wiosennym należy przeprowadzić inwentaryzację ptaków, odnotować na mapie stanowiska lęgowe - wykorzystać do planowania prac, uwzględniając lokalizację miejsc lęgowych;
- rębnie zupełne z uwagi na swój charakter (całkowite usunięcie wyznaczonej powierzchni drzewostanu, zmiana warunków świetlnych w obszarach bezpośrednio sąsiadujących ze zrębem) wykonywać poza okresem lęgowym ptaków;
- w okresie lęgowym cięcia pielęgnacyjne prowadzić możliwie w drzewostanach niedojrzałych i najmniej żyznych – takie postępowanie, w warunkach niższego zagęszczenia ptaków w drzewostanach młodszych i uboższych, zmniejszy prawdopodobieństwo ewentualnego niszczenia gniazd i zabijania młodych ptaków podczas prac leśnych;
- w wydzieleniach, w których planowane jest wykonywanie cięć od marca do sierpnia, należy już w okresie jesienno-zimowym usunąć warstwę podszytu i podrostu z wyznaczonych szlaków technologicznych – pozwoli to na uniknięcie nieumyślnego niszczenia lęgów ptaków gnieźdzących się w tych warstwach (m.in.: rudzik, świstunka pokrzywnica, strzyżyk, słonka);
- w drzewostanach starszych (od 80 lat) pozostawiać drzewa dziuplaste wraz z niezmiennym wokół nich otoczeniem w promieniu około 10 metrów;
- zabiegi niszczenia chwastów np. koszenie upraw, mogące zagrażać lęgom, należy przesunąć poza okres lęgowy ptaków;
- w przypadku, gdy podczas cięć zostanie wykryte drzewo z gniazdem ptaków drapieżnych, sów i bociana czarnego, należy wstrzymać prace w wydzieleniu do momentu zakończenia lęgów, jeżeli jest to gatunek strefowy – zaprzestać wykonywania zabiegu i zgłosić strefę do RDOŚ.

Na skutek analizy Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Trzebciny wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Planu Urządzenia Lasu dla lasów Skarbu Państwa pod zarządem

Nadleśnictwa Trzebciny, uprzejmie informuję, że opiniuję pozytywnie ww. dokument po uwzględnieniu w prowadzonej gospodarce leśnej wyżej przedstawionych uwag do Planu i przedłożonej Prognozy.

Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

Michał Dąbrowski
Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody
i Obszarów Natura 2000

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a